

ABH-2088

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

November / December - 2016

Sanskrit : C.C. - 303

(कौटिल्य अर्थशास्त्रम्) (अधिकरण - 1)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

सूचना :

- (१) रेग्युलर विद्यार्थीओ भाटे दरेक प्रश्नोना १४ गुण रडेसे.
- (२) अेक्षटर्नल विद्यार्थीओ भाटे दरेक प्रश्नोना २० गुण रडेसे.

- १ नीथेनाभांथी गमे ते चार सभजवो. १४
- (१) त्रयी वार्ता दण्डनीतिश्चेति मानवाः ।
 - (२) विद्याविनयहेतुरिन्द्रियजयः ।
 - (३) श्रुताद्धि प्रज्ञोपजायते ।
 - (४) इन्द्रयमस्थानमेतद्राजानः प्रत्यक्षहेऽप्रसादाः ।
 - (५) शासनप्रधाना हि राजनः ।
 - (६) आन्वीक्षिकीत्रयी वार्तानां योगक्षेम साधनो दण्डः ।
 - (७) गूहेत्कूर्मइवाङ्गानि यत्स्याद्विवृतमात्मनः ।
 - (८) प्रजान्तं प्रियं हितम् ।

- २ अल्पकोशो हि राजा पौरजानपदानेव ग्रसते। सविस्तर सभजवो. १४

अथवा

- २ अभात्यनियुक्ति अंगेना कौटिल्यना मतनी समीक्षा करो. १४

૩ પશ્ચાઙ્ગો મન્ત્રઃ અને મન્ત્રીપરિષદઃ અંગે બીજા મતોની સાથે ૧૪
કૌટિલ્યના મતની ચર્ચા કરો.

અથવા

૩ કૌટિલ્યકાલીન શાસન વ્યવસ્થા સવિસ્તાર વર્ણવો. ૧૪

૪ ટૂંકનોંધ લખો: (ગમે તે બે) ૧૪

- (૧) દણ્ડનીતિ
- (૨) દૂતપ્રણિધિ:
- (૩) મન્ત્રી- પુરોહિત નિયુક્તિ
- (૪) ગુપ્તચર.

૫ એક-બે વાક્યોમાં ઉત્તર આપો: (ગમે તે સાત) ૧૪

- (૧) અર્થશાસ્ત્રના પ્રથમ અધ્યાયનું નામ જણાવો.
- (૨) વાર્તા એટલે શું ?
- (૩) લુબ્ધવર્ગ કોને કહેવાય ?
- (૪) દૂતના પ્રકાર કેટલા ? કયા કયા ?
- (૫) મન્ત્રીપરિષદમાં કૌટિલ્યના મતે કેટલા મન્ત્રી હોય છે ?
- (૬) રાજદૂત તરીકે કોને નીમી શકાય ?
- (૭) નિશાન્ત એટલે શું ?
- (૮) મન્ત્રણા એકલાથી સિદ્ધ થતી નથી - આ મત કોનો છે ?
- (૯) રાજાનું મહત્વ ટૂંકમાં સમજાવો.
- (૧૦) બુદ્ધિમાન રાજપુત્ર કોને કહેવાય ?
- (૧૧) ઈન્દ્રની પરિષદમાં કેટલા મન્ત્રીઓ હતા ?
- (૧૨) 'તસ્માદ્ દણ્ડમૂલાસ્તિસૌ વિદ્યાઃ' એટલે શું ?